

BILANȚUL - SURSĂ DE INFORMAȚII ÎN ELABORAREA PREVIZIUNILOR CU CARACTER ECONOMIC - FINANCIAR

THE BALANCE – THE SOURCES OF INFORMATIONS FOR ISSUING THE PREVISIONS WITH ECONOMICAL AND FINANCIAL CHARACTER

MARDIROS Daniela - Neonila
Universitatea "Al. I. Cuza" Iași

Abstract: *The horizontal analysis of the balance sheet make evident the way in which are realized the main financial equilibrium on short and long term of one enterprise or of a group of enterprises through some measures as the net situation, the bearing fond and the necessary bearing fond. Being the expression of the fortune of the firm's owners, the net situation must be sufficient to assure not only the enterprise functioning but also, it financial independence.*

MATERIAL ȘI METODĂ

Determinarea fondului de rulment net pornește de la ideea de regroupare a posturilor din bilanțul contabil, atât pentru partea de utilizări, cât și pentru cea de resurse. Ca regulă generală de determinare, necesarul de fond de rulment reprezintă diferența dintre activele circulante (cu excepția trezoreriei de activ) și capitalurile cu exigibilitate mai mică de un an (cu excepția trezoreriei de pasiv). Ca urmare a distincției pe care construcția bilanțului funcțional o realizează între operațiunile aferente exploatării și cele în afara acesteia, necesarul de fond de rulment poate fi descompus în necesar de fond de rulment al exploatării și, respectiv, în necesar de fond de rulment în afara exploatării .

REZULTATE ȘI DISCUȚII

Analiza pe orizontală a bilanțului pune în evidență modul în care se realizează principalele echilibre financiare pe termen scurt și pe termen lung ale întreprinderii sau grupului de întreprinderi, prin intermediul unor mărimi dintre care menționăm: situația netă, fondul de rulment, și necesarul de fond de rulment. Determinarea situației nete a unei întreprinderi are la bază următoarea relație:

$$SN = A - DT,$$

în care:

SN reprezintă situația netă; A - activele; DT - datoriile totale.

Fiind expresia averii proprietarilor firmei (deoarece reprezintă valoarea activului realizabil la un moment dat) situația netă trebuie să fie suficientă pentru a asigura nu numai funcționarea întreprinderii ci și independența financiară a acesteia.

Pentru a caracteriza situația netă a întreprinderii S.C. "Alpha" S.A., analizate pe o perioadă de 7 ani, ca și pentru a ilustra modul în care aceasta va evolua în viitor, se va proceda la previzionarea capitalurilor proprii ale firmei. Valorile efective și viitoare ale acestora sunt sistematizate în tabelul 1, au valori pozitive, crescătoare și conduc la concluzia că firma analizată se caracterizează

printr-o gestiune economică sănătoasă.

Tabelul 1

Capitaluri proprii S.C. "Alpha" S.A

mil lei

Perioada analizată		Valori previzionate	
Anii	Valoarea	Anii	Valoarea
1997	527,50	2004	1.355,67
1998	579,54	2005	1.556,12
1999	726,28	2006	1.777,67
2000	742,80		
2001	891,51		
2002	955,71		
2003	1.218,09		

În raport de partea abordată din bilanț (superioară sau inferioară), *fondul de rulment net* se poate determina într-un prim mod prin diminuarea capitalurilor permanente cu valoarea activelor imobilizate (caz în care se interpretează ca excedent al capitalurilor permanente în raport cu activele imobilizate) sau ca diferență între activul circulant și datoriile ce trebuie plătite într-o perioadă mai mică de un an (în această situație fondul de rulment se interpretează ca excedent al activelor circulante asupra datoriilor pe termen scurt). Schematic, aceste modalități de determinare sunt prezentate în fig. 1.

ACTIV		PASIV	
Activ imobilizat	FR	Capitaluri permanente	
Activ circulant		Datorii curente nete	

Fig. 1. Determinarea fondului de rulment în condițiile bilanțului financiar

Relațiile de calcul ale fondului de rulment net sunt:

$FRN = CP - AI$ (determinat în raport de partea superioară a bilanțului financiar)

$FRN = AC - DCN$ (determinat în raport de partea inferioară a bilanțului financiar),
în care:

FRN reprezintă fondul de rulment net ;

CP - capitalurile permanente;

AI - activul imobilizat;

AC - activul circulant;

DCN - datoriile curente nete.

Pentru a demonstra echivalența celor două modalități de calcul ale fondului de rulment net se vor utiliza datele din tabelul 2.

Tabelul 2

Date demonstrative ale echivalenței modalităților de calcul a fondului de rulment net

Elemente	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
CP	527,500	579,538	726,279	742,796	1.042,98	1.312,934	2.077,015
AI	471,185	497,237	512,907	512,395	794,429	1.210,538	1.435,483
FRN	56,315	82,301	213,372	230,401	248,551	102,396	641,532
AC	76,015	144,440	387,124	703,581	1.046,669	1.429,014	2.512,080
DCN	19,700	62,139	173,752	473,180	798,118	1.326,618	1.870,548
FRN	56,315	82,301	213,372	230,401	248,551	102,396	641,532

Fondul de rulment propriu, ca expresie a autonomiei financiare a întreprinderii, se determină ca diferență între valoarea capitalurilor proprii și cea a activelor imobilizate, conform formulei:

$$\text{FRP} = \text{Cpr} - \text{AI}$$

în care:

FRP reprezintă fondul de rulment propriu; Cpr - capitalurile proprii;

AI - activele imobilizate.

Pentru întreprinderea luată în studiu, valoarea fondului de rulment propriu se determină utilizând datele din tabelul 3.

Tabelul 3
mil. lei

Valoarea fondului de rulment propriu la întreprinderea analizată							
Elemente	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Cpr	527,500	579,538	726,279	742,796	891,507	955,711	1.218,086
AI	471,185	497,237	512,907	512,395	794,429	1.210,538	1.435,483
FRP	56,315	82,301	213,372	230,401	97,078	-254,827	-217,397

Partea din necesarul de fond de rulment superioară nevoii minime și permanente va fi acoperită fie pe seama creditelor de trezorerie fie prin apelarea la o serie de credite avantajoase din punct de vedere al costului, așa cum reiese din fig. 2.

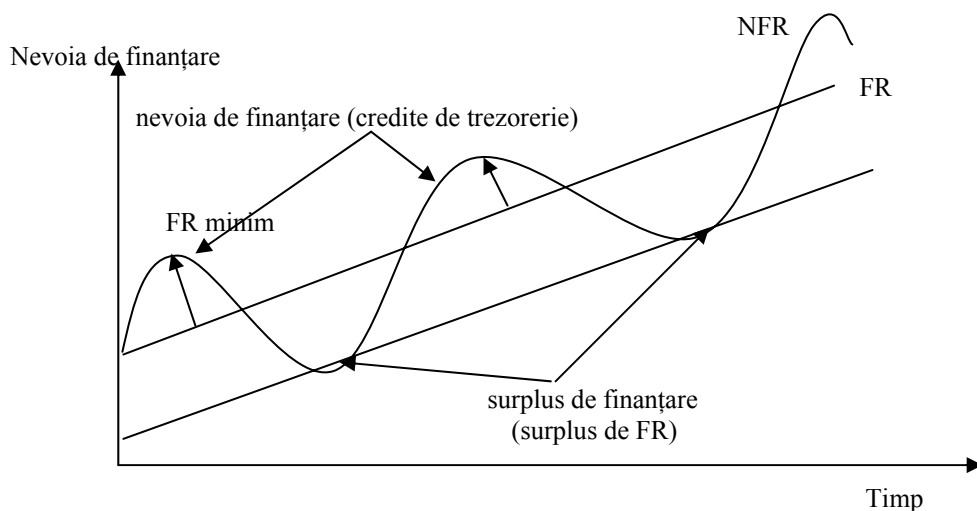

Fig. 2 Corelația dintre NFR, FR și FR minim

Ca regulă generală de determinare, *necesarul de fond de rulment* reprezintă diferența dintre activele circulante (cu excepția trezoreriei de activ) și capitalurile cu exigibilitate mai mică de un an (cu excepția trezoreriei de pasiv). Ca urmare a distincției pe care construcția bilanțului funcțional o realizează între operațiunile aferente exploatării și cele în afara acesteia, necesarul de fond de rulment poate fi descompus după cum urmează:

- necesar de fond de rulment al exploatării (NFRE);
- necesar de fond de rulment în afara exploatării (NFRAE).

Modalitatea de determinare a acestor două mărimi este:

$$\text{NFRE} = \text{ACE} - \text{DE}$$

$$\text{NFRAE} = \text{ACAE} - \text{DAE}$$

în care:

NFRE reprezintă necesarul de fond de rulment al exploatării; ACE - active circulante de exploatare; DE - datorii de exploatare; ACAE - active circulante în afara exploatării; DAE - datorii în afara exploatării.

Etapele de lucru a previzionării fondului de rulment sunt: 1. *valorile previzionate ale cifrei de afaceri* se consideră a fi cele de la previziunea cifrei de afaceri cu ajutorul trendului parabolic; 2. *determinarea duratelor de rotație a elementelor care intră în componența necesarului de fond de rulment al exploatării.*

2.1. *durata de rotație a stocurilor*: se determină atât pentru stocurile de produse finite, materii prime sau alte stocuri, prin raportarea stocului de active circulante menționate anterior la valoarea cifrei de afaceri sau la costul de producție al produselor vândute, conform relațiilor:

$$r_{pf} = \frac{SMPF}{CA} \cdot 360 \text{ zile} \quad r_{mc} = \frac{SMMP}{CA} \cdot 360 \text{ zile} \quad r_{as} = \frac{\text{alte stocuri}}{CA} \cdot 360 \text{ zile}$$

2.2. *termenul de încasare al creanțelor (durata de rotație a creanțelor)*: se determină prin raportarea activelor circulante de această natură la valoarea cifrei de afaceri, conform relației:

Tabel 4

Situația cifrei de afaceri, a stocurilor de produse finite, materii prime, alte stocuri, creanțe și datorii

Elemente	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
produse finite	11,963	11,264	91,759	228,175	153,410	219,871	280,133
materiale consumabile	9,815	11,521	52,816	96,829	124,226	35,986	274,765
alte stocuri	14,785	46,705	127,541	227,971	520,546	754,359	896,060
stocuri - total	36,563	69,490	272,116	552,975	798,182	1.010,216	1.450,958
CA	393,689	848,598	1.165,504	1.963,605	2.502,983	3.636,919	6.961,118
<i>r_{pf} (zile)</i>	10,94	4,78	28,34	41,83	22,06	21,76	14,49
<i>r_{mc} (zile)</i>	8,97	4,88	16,31	17,75	17,86	3,56	14,21
<i>r_{as} (zile)</i>	13,52	19,81	39,39	41,80	74,87	74,67	46,34
<i>r_{ce} (zile)</i>	27,49	16,05	24,45	21,46	29,76	36,48	54,00
<i>r_{de} (zile)</i>	4,41	18,55	45,07	84,33	88,06	101,38	62,21
creanțe de exploatare	30,066	37,832	79,150	117,069	206,934	368,586	1.044,238
creanțe în afara exploatării	-	2,693	3,936	-	0,866	-	-
creanțe- total	30,066	40,525	83,086	117,069	207,800	368,586	1.044,238
datorii de exploatare	4,823	43,719	145,912	459,985	612,233	1.024,214	1.202,988
datorii în afara exploatării	14,997	18,849	28,560	13,195	337,358	659,811	1.526,497
datorii - total	19,820	62,568	174,472	473,180	949,591	1.684,025	2.729,485

2.3. *termenul de plată al datoriilor*: se determină prin raportarea datoriilor la valoarea cifrei de afaceri sau a consumurilor provenite de la terți, conform relației: în care:

CA reprezintă cifra de afaceri; SPF - stocul de produse finite; SMP - stocul de materiale consumabile; CREx - creanțele din exploatare; DATex - datoriile din exploatare.

$$r_{cre} = \frac{CREx}{CA} \cdot 360 \text{ zile} \quad r_{pf} = \frac{DATex}{CA} \cdot 360 \text{ zile}$$

Datele privitoare la situația cifrei de afaceri, a stocurilor de produse finite, materii prime, alte stocuri, creanțe și datorii sunt prezentate în tabelul 4.

3. determinarea necesarului de fond de rulment al exploatării previzionat

Pentru previzionarea necesarului de fond de rulment de exploatare se vor lua ca bază datele corespunzătoare anului 2003, se vor considera ca fiind constante vitezele de rotație a elementelor patrimoniale descrise anterior și se va întocmi previziunea cifrei de afaceri pentru orizontul previzional (2004 - 2006).

Tabel 5

Valorile previzionate ale cifrei de afaceri conform modelului parabolic și duratele de rotație

Ani	Durate rotație	CA (%) - se consideră an de bază pentru previziune anul 1997 *	CA (valoric) mil lei	Valori previzionate pentru componentele necesarului de fond de rulment al exploatării (mil lei)	
	$r_{pf} = 14,49$				
	$r_{mc} = 14,21$				
	$r_{as} = 46,34$				
	$r_{ce} = 54$				
	$r_{de} = 62,21$				
2003		1.768	6.961,118	produse finite	280,133
				materii prime	274,765
				creanțe	1.044,238
				alte stocuri	896,060
				datorii	1.202,988
				NFRE**	1.292,208
2004		2.242	8.826,507	produse finite	355,267
				materii prime	348,402
				alte stocuri	1.136,168
				creanțe	1.323,976
				datorii	1.525,269
				NFRE	1.638,544
2005		2.968	11.684,690	produse finite	470,309
				materii prime	461,221
				alte stocuri	1.504,079
				creanțe	1.752,704
				datorii	2.019,179
				NFRE	2.169,134
2006		3.802	14.968,056	produse finite	602,464
				materii prime	590,822
				alte stocuri	1.926,721
				creanțe	2.245,208
				datorii	2.586,563
				NFRE	2.778,652

* NFRE s-a determinat ca diferență între valoarea stocurilor și a creanțelor din exploatare (pe de-o parte) și valoarea datoriilor de exploatare (pe de altă parte).

Valorile previzionale care compun necesarul de fond de rulment previzional se vor determina pe categorii, prin aplicarea relației :

$$EP = \frac{CA_{prev}}{360 \text{ (zile)}} \cdot DR \text{ (zile)}$$

în care:

EP reprezintă elementul care se previzionează; CA prev - cifra de afaceri previzionată; DR - durata de rotație a elementului previzionat.

Se vor utiliza valorile previzionate ale cifrei de afaceri conform modelului parabolic și duratele de rotație calculate anterior și sistematizate în tabelul 5.

Valorile previzionate ale necesarului de fond de rulment în și din afara exploatării sunt sistematizate în tabelul 6.

Tabel 6

Valorile previzionate ale NFR în și din afara exploatării mil lei			
Elemente	perioada de previziune		
	2004	2005	2006
NFRE previzionat	1.638,54	2.169,13	2.778,65
NFRAE previzionat	-368,75	-488,16	-625,33

CONCLUZII

1. Situația netă a unei întreprinderi trebuie să fie suficientă pentru a asigura nu numai funcționarea ci și independența financiară a acesteia. Totodată, ea prezintă interes și pentru creditorii firmei, mai ales în cazul lichidării acesteia.

2. În raport de valorile pe care le ia această mărime, firma se va caracteriza printr-o gestiune economică sănătoasă (când situația netă este pozitivă și crescătoare) respectiv printr-o stare de prefaliment (în cazul existenței unei situații nete negative).

3. Determinarea fondului de rulment net pornește de la ideea de regrupare a posturilor din bilanțul contabil, atât pentru partea de utilizări cât și pentru cea de resurse. Ca regulă generală de determinare, necesarul de fond de rulment reprezintă diferența dintre activele circulante (cu excepția trezoreriei de activ) și capitalurile cu exigibilitate mai mică de un an (cu excepția trezoreriei de pasiv).

4. Necesarul de fond de rulment poate fi descompus în necesar de fond de rulment al exploatării și, respectiv, în necesar de fond de rulment în afara exploatării.

BIBLIOGRAFIE

1. **Georgescu Iuliana, 1999** - *Conturile anuale în societățile comerciale*, Editura Sedcom libris, Iași.
2. **Ginglinger E., Turq F., 1993** - *Les sept lectures du bilan*, Edition Nathan, Paris.
3. **Grandguillot Beatrice et Francis, 1999** - *Analyse financiere*, 3-eme edition, Gualino Editeur, Paris, 1999.
4. **Petrescu Silvia, 2003** - *Analiza economico - financiară, Concepte - Modele - Studii de caz*, Editura Universității "Alexandru Ioan Cuza" Iași.
5. **Vasile I., 1999** - *Gestiunea financiară a întreprinderii*, E.D.P., București.
6. **Stancu I., 1996** - *Finanțe - Teoria piețelor financiare - Finanțele întreprinderilor - Analiza și Gestiunea Financiară*, Editura Economică, București.